

Vad är en idé?

- Jag ser Uppfinnar-Jocke framför mig med en glödlampa ovanför huvudet. Pling!

Vad är ett genomförande av idéer? Nu ser jag en verkstad framför mig med för verksamheten relevanta redskap. Jag ser tid som passerar och svett i pannan och förtvivlan och förväntan. Och glädje. Den där speciella glädjen då det under arbetet uppstår något som i samma ögonblick bekräftar och överraskar. Jag fylls av respekt för allt som lett dit och jag överväldigas av förundran över att resultatet sällan direkt kan härledas till ursprungsidén.

Det inledande plinget var startmotorn, energikicken som fick igång maskineriet, sedan tog arbetet över. Det är där formulerandet sker, det är där äventyret blir av. För den som med tiden blivit djupt förtrogen med sina material finns inte längre något stort avstånd mellan idé och genomförande. Den tänker med och genom sina material. För de allra flesta tar det rätt lång tid att uppnå den avspända spontanitet som bär starkt uttryck. Många utövare sliter hela livet med att komma dithän.

De tre konstnärerna på denna utställning, Klara Kristalova, Mårten Medbo och Per B Sundberg har kommit dithän.

För mig personligen, som tidigare lyckligtvis sett separatutställningar av alla tre, talar deras arbeten till mig på många olika sätt samtidigt. Det sinnliga och det materiella glider ihop till en enhet, det lekfulla och det oroväckande ligger precis intill vartannat.

De arbetar alla med utgångspunkt från en keramisk tradition, det vill säga: Leran är deras material, lera som bearbetas, bränns, glaseras. De besitter en stor mängd kunskap om kemiska reaktioner, delmoment, torkning, krympning, lerkvalitet, bränningstemperatur, uttryck, format, gestaltning, historia, färg och så vidare. Kunskaperna är erövrade under lång tids arbete och forskning och kan därför utmanas i de olika personliga syften respektive konstnär eftersträvar. Allt medan betraktaren kan vara helt obekant med alla dessa kunskaper, eller lockad och imponerad av dem. Eller till och med provocerad eftersom begreppet keramik ibland är belastat med en rad föreställningar om vad det ska vara.

Men det mest slående med de tre utställarnas bildvärldar är förstås deras uttrycksfullhet. Igenkännbara detaljer kontrasteras mot varandra i hisnande associationskedjor, känslofulla situationer väcker minnen och själva handens påverkan på leran gör betraktaren delaktig i ett skeende som har pågått och fortsätter att pågå. Ja, fortsätter att pågå. Skalan på många verk gör att handens närvaro blir påtaglig, det går att leva sig in i hur greppen och hanterandet har gått till. Det gör betraktaren delaktig i en tillverkningsprocess som passerat men fortsätter att pågå så länge någon ser. Det går att följa hur idén tagit sig fram genom materialet och blivit förlöst just för att kunskapen givit utrymme.

Under de senaste decennierna har uppdelningen mellan Konsthantverk och Den Fria Konsten blivit ifrågasatt och omvärderad. Det är inte längre olika världar. I konstsammanhang har det tidigare funnits en (outtalad, ibland till och med uttalad) uppdelning mellan tänkande och görande. Mycket förenklat vill jag beskriva den så här: Den som tänker gör inte så mycket medan den som gör inte tänker så mycket. Och att tänka har enligt samma förenklingsmodell ansetts vara finare än att göra. Att vara intellektuell har värderats högre än att vara hantverkare. Den Fria Konsten har ansetts vara "finare" än Konsthantverket. Det har skapat hierarkier som förhoppningsvis numera störtats. I vilket fält en konstnär än figurerar måste idén genomföras i någon slags materialitet. Materialet ger i sin tur upphov till idéer som därmed kräver sitt genomförande som skapar nya tankar och så är växelverkan igång då det ena ger det andra genom ett långt konstnärsskap. Efter en tid går det inte att överhuvudtaget skilja idé och genomförande åt. Materialet har blivit ett med utövaren, på samma sätt som en pianist får sin förlängning i pianot. De praktiska valen och utmaningarna utgår ifrån kunskapen, erfarenheten och det personliga uttrycket.

Samtidigt finns krav på att varje utövare ska kunna redogöra för sina olika val under arbetet. Skrivna projektbeskrivningar, rapporter och statements har blivit vardag för alla utövande konstnärer. Var och en förväntas kunna säga vad hen menar med den hen gör. Men hur redogör en för sådana processer som kommit i egen rullning? Där växelverkan mellan idé och genomförande har blivit ett eget maskineri?

De tre utställande konstnärerna visar med sina verk att själva tilltalet till en publik kan vara direkt. Även om vi inte behöver ta del av ytterligare tankegods för att bli påverkade av uttrycket förstår vi att det finns mycket att fördjupa sig i. Det är det som gör konst meningsfull, den tar inte slut efter betraktandet, den fortsätter att verka inom en. Den skapar idéer som kräver genomförande som i sin tur väcker nya idéer som....

Britt Ignell

